

Lapsilukuihanteet, lapsiaiheet ja syyt lastensaannin lykkäämiseen Suomessa 2018

Tutkimusiltapäivä 16.5.2018

Venla Berg, tutkija

Väestöntutkimuslaitos, Väestöliitto

Väestöliitto

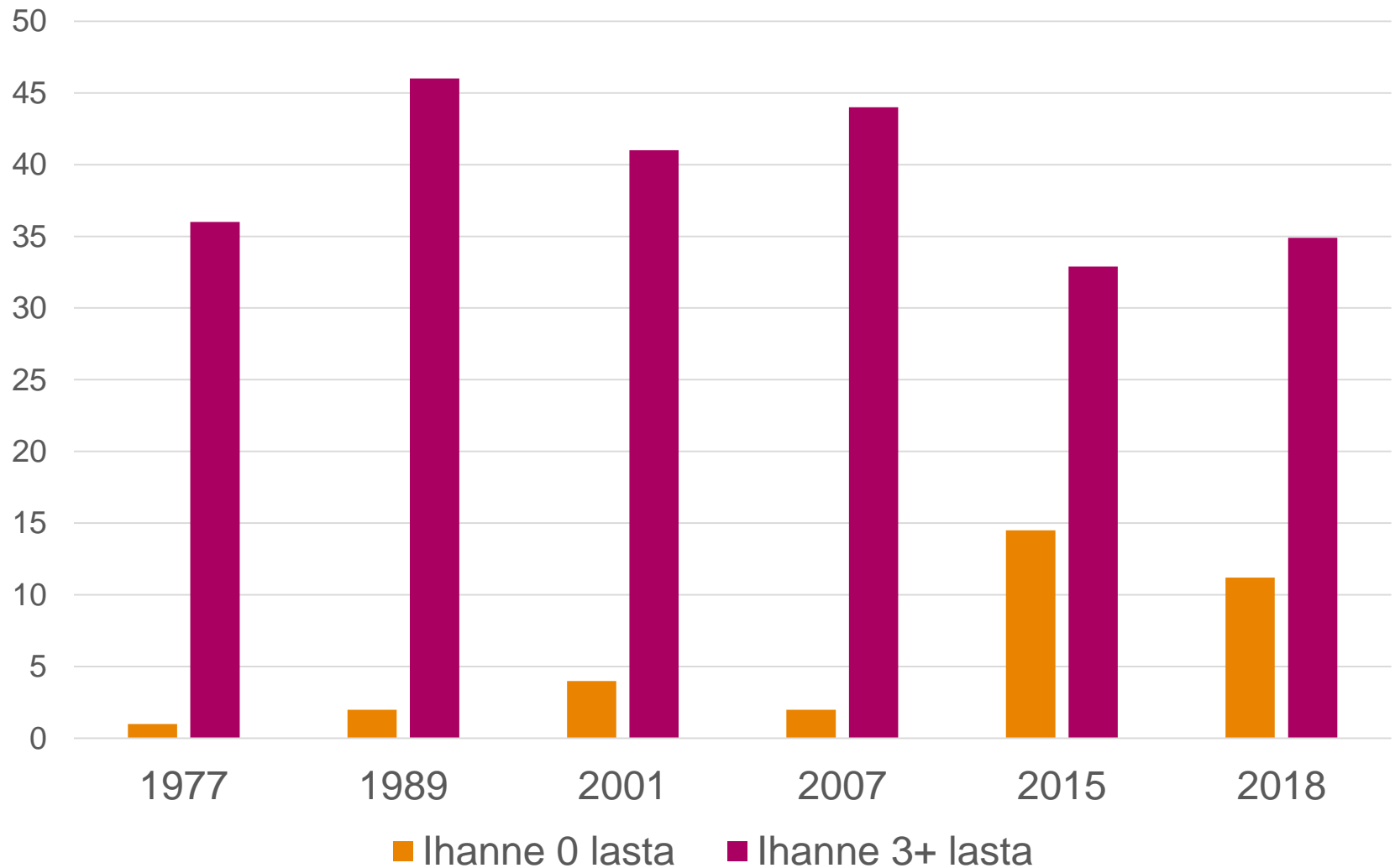

Perhebarometrikysely 2018

- Lapsi-ihanteita koskevat kysymykset toteutettiin osana kysymyspatteristoa, joka keskittyi perhepolitiikkaan
 - Perhepoliittiset tulokset julkaistaan Perhebarometri 2018 -kirjassa syksyllä
 - Nyt julkaistaan lapsi-ihanteita koskevat tulokset
- Edustavuuteen pyrkivä otos 20–59-vuotiaita suomalaisia; 1454 naista ja 1184 miestä
 - Aineistossa yliedustettuna lapsettomat vastaajat, tätä korjattu tarvittaessa analyyseissä painokertoimilla
- Toteuttanut Kantar TNS helmi–maaliskuussa 2018

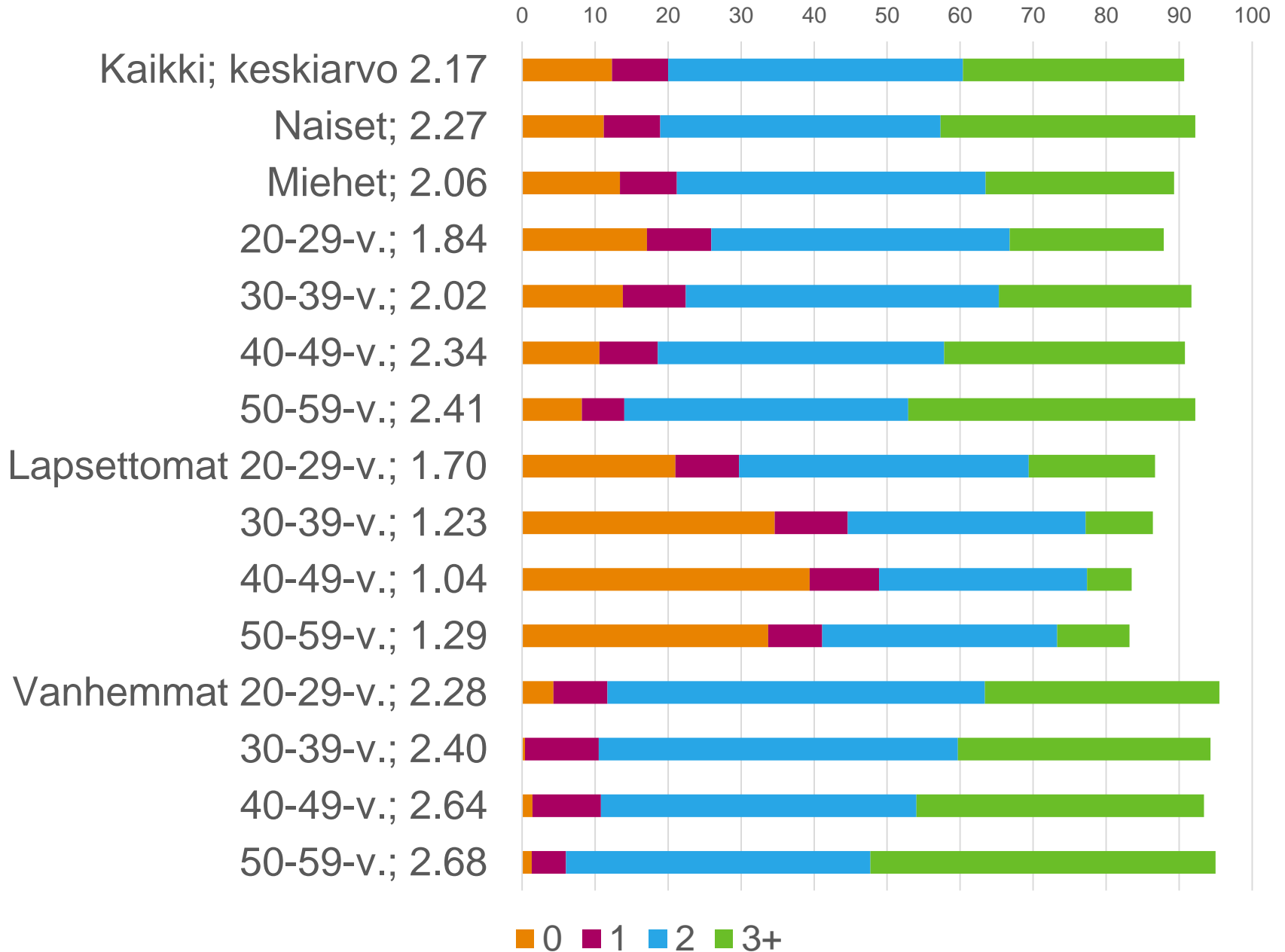
Lapsilukuihanteet naisilla ennen ja nyt

Lähteet: Perhebarometri 2008, s.30; Perhebarometri 205, s. 27;
Perhebarometri-kysely 2018

Mikä on tai olisi ollut sinun ihanteellinen lapsilukusi?

Ihanteellinen lapsiluku 2018

- Korkeampi niillä, joilla ylempi korkeakoulututkinto, ylemmillä toimihenkilöillä, työssäkävillä ja maaseudulla tai taajamissa asuvilla
- Matalampi erityisesti työttömällä ja pienituloisilla

Ihanteellinen lapsiluku 2018

- 0 lasta ihanteena pitäviä muita ryhmiä enemmän työttömissä ja pienituloisissa ja vähemmän suurituloisissa ja maaseudulla tai taajamissa asuvissa
- 3+ lasta ihanteena pitäviä muita ryhmiä vähemmän työttömissä ja pienituloisissa ja enemmän maaseudulla asuvissa

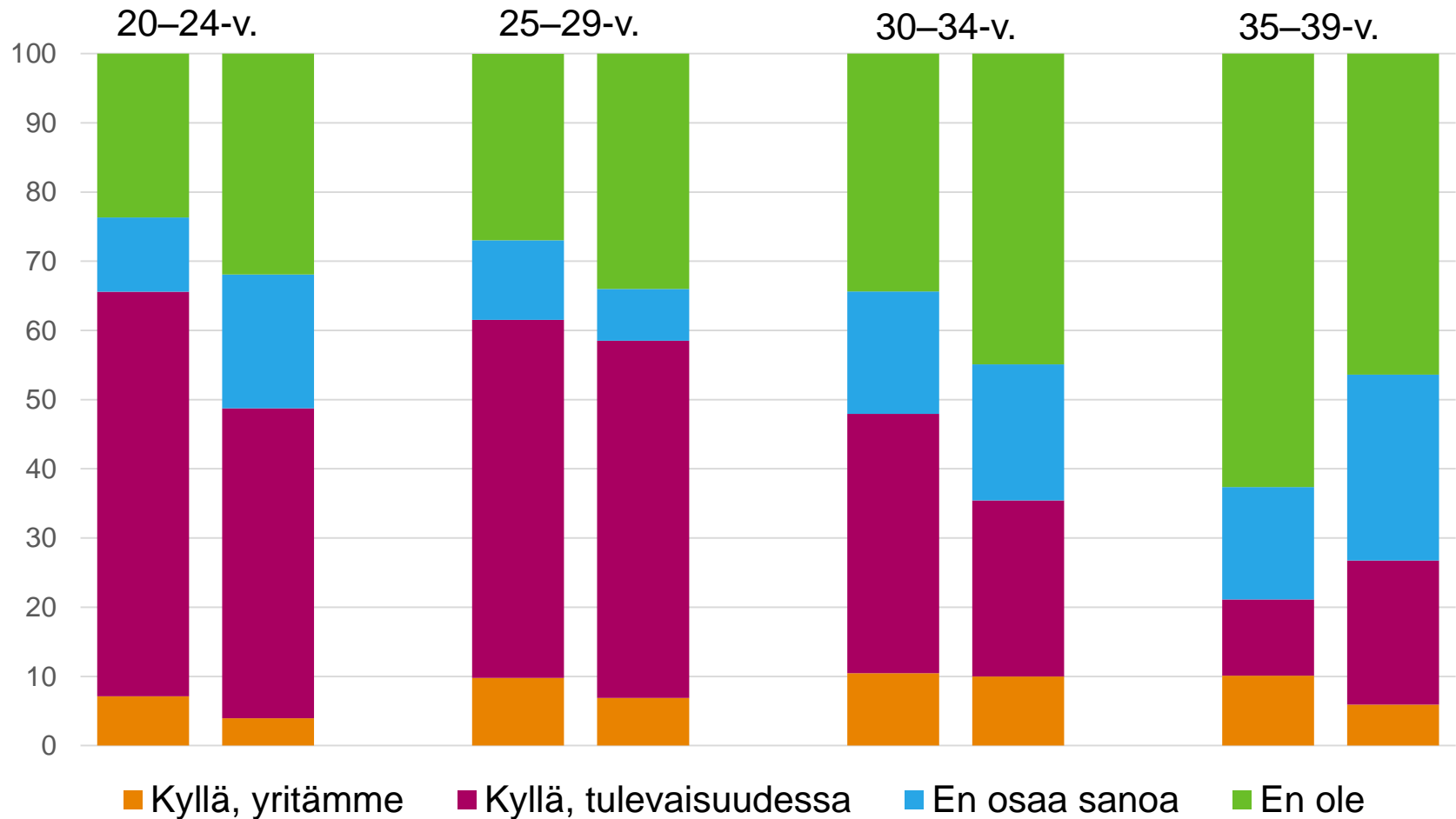
Lastenhankinta-aikeet

- Oletko suunnitellut hankkivasi lapsia tai lisää lapsia? Vastausvaihtoehdot:
 - a) Kyllä, joskus tulevaisuudessa
 - b) Kyllä, ja yritämme parhaillaan
 - c) En ole
 - d) En osaa sanoa
- Aikeet vähäisempiä kuin ihanteet
- Aikeetkaan eivät takaa lastensaantia

Lastenhankinta-aikkeet 2018

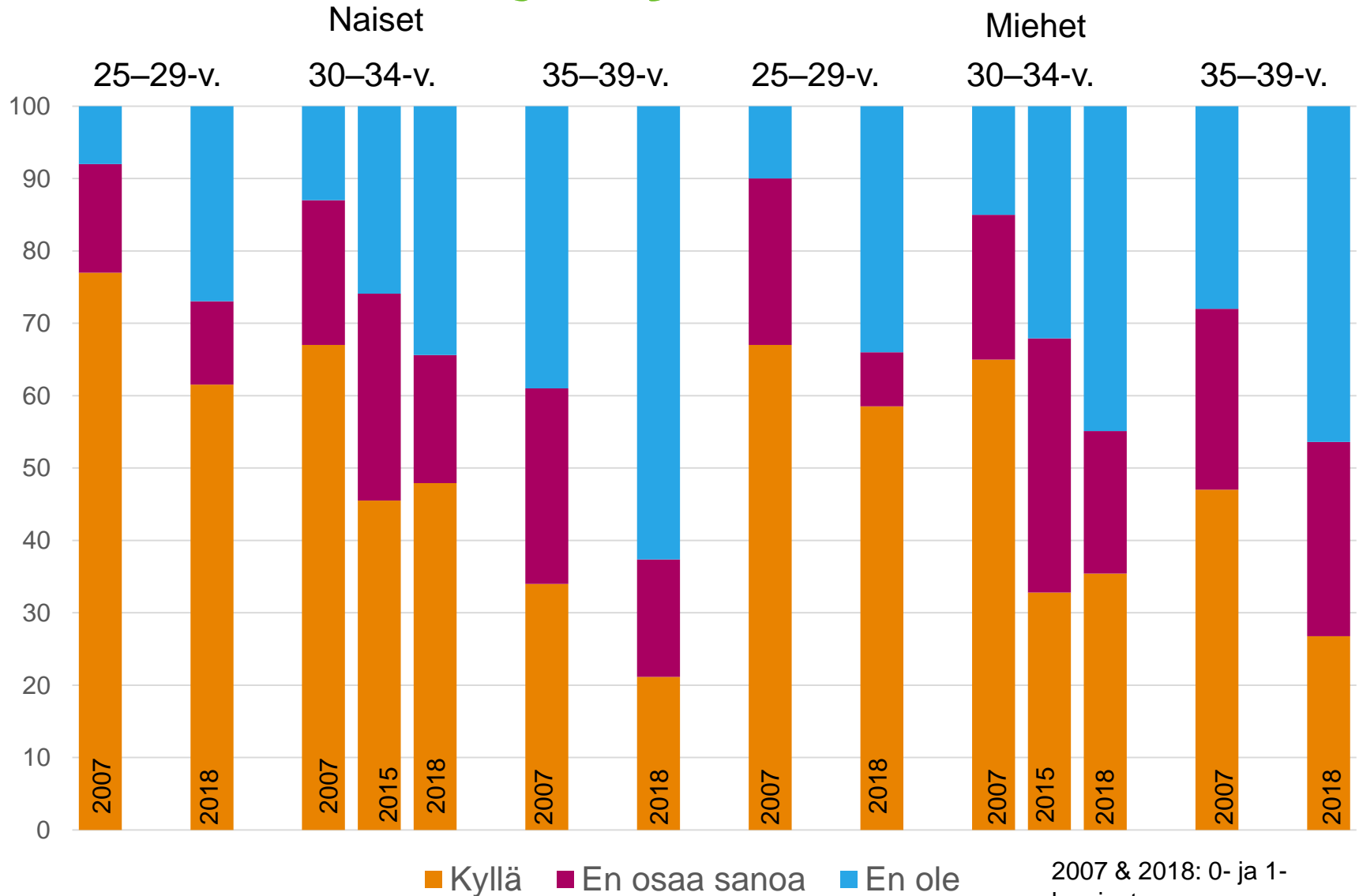
Oletko suunnitellut hankkivasi lapsia tai lisää lapsia? (Naiset vasemmalla, miehet oikealla)

Alle 40-vuotiaat, joilla 0 tai 1 lasta

Aikeet ennen ja nyt

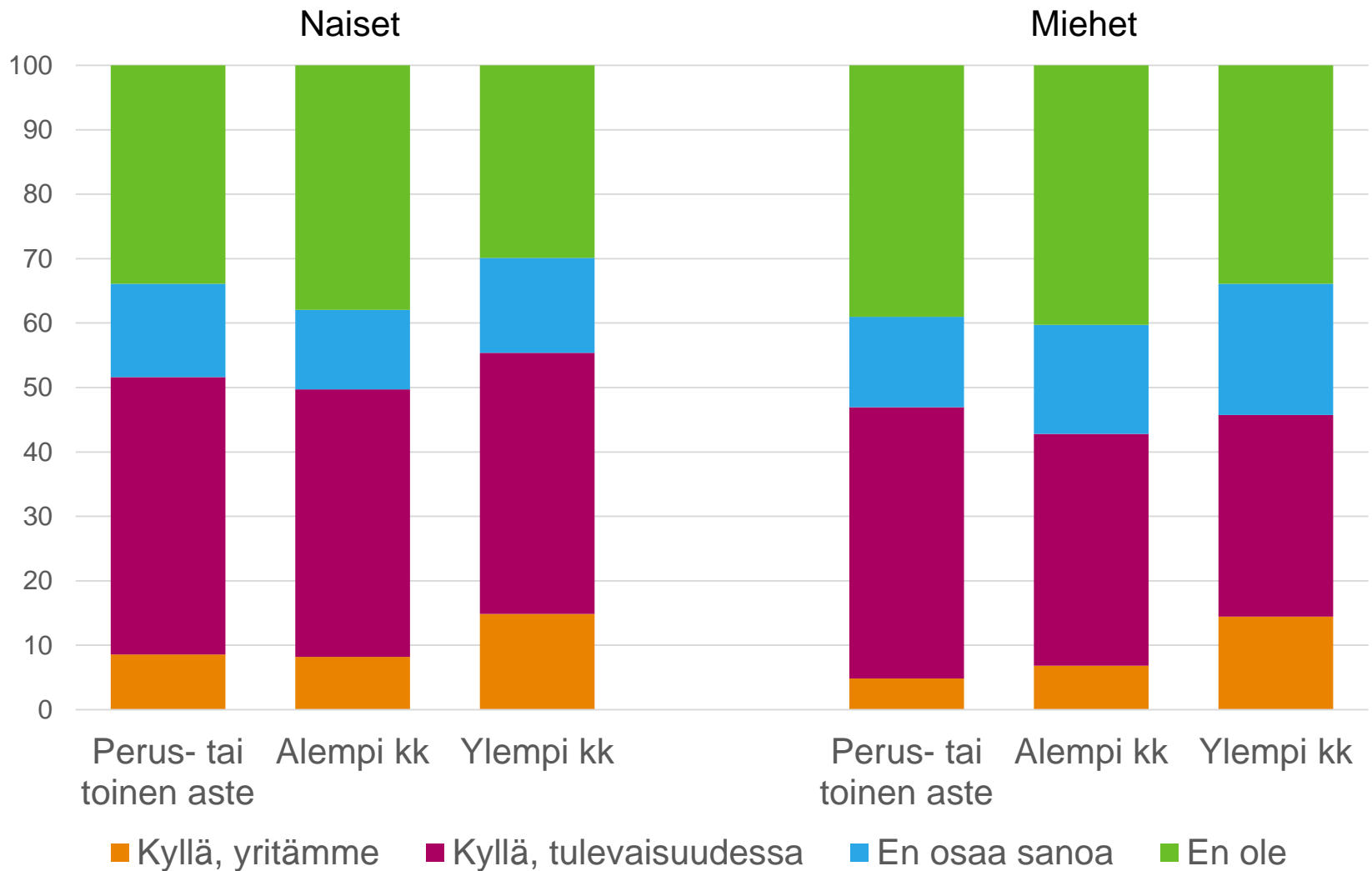
2007 & 2018: 0- ja 1-lapsiset

2015: lapsettomat 20–34-vuotiaat

Lähteet: Perhebarometri 2008, s.30; Perhebarometri 2015, s. 27; Perhebarometri-kysely 2018

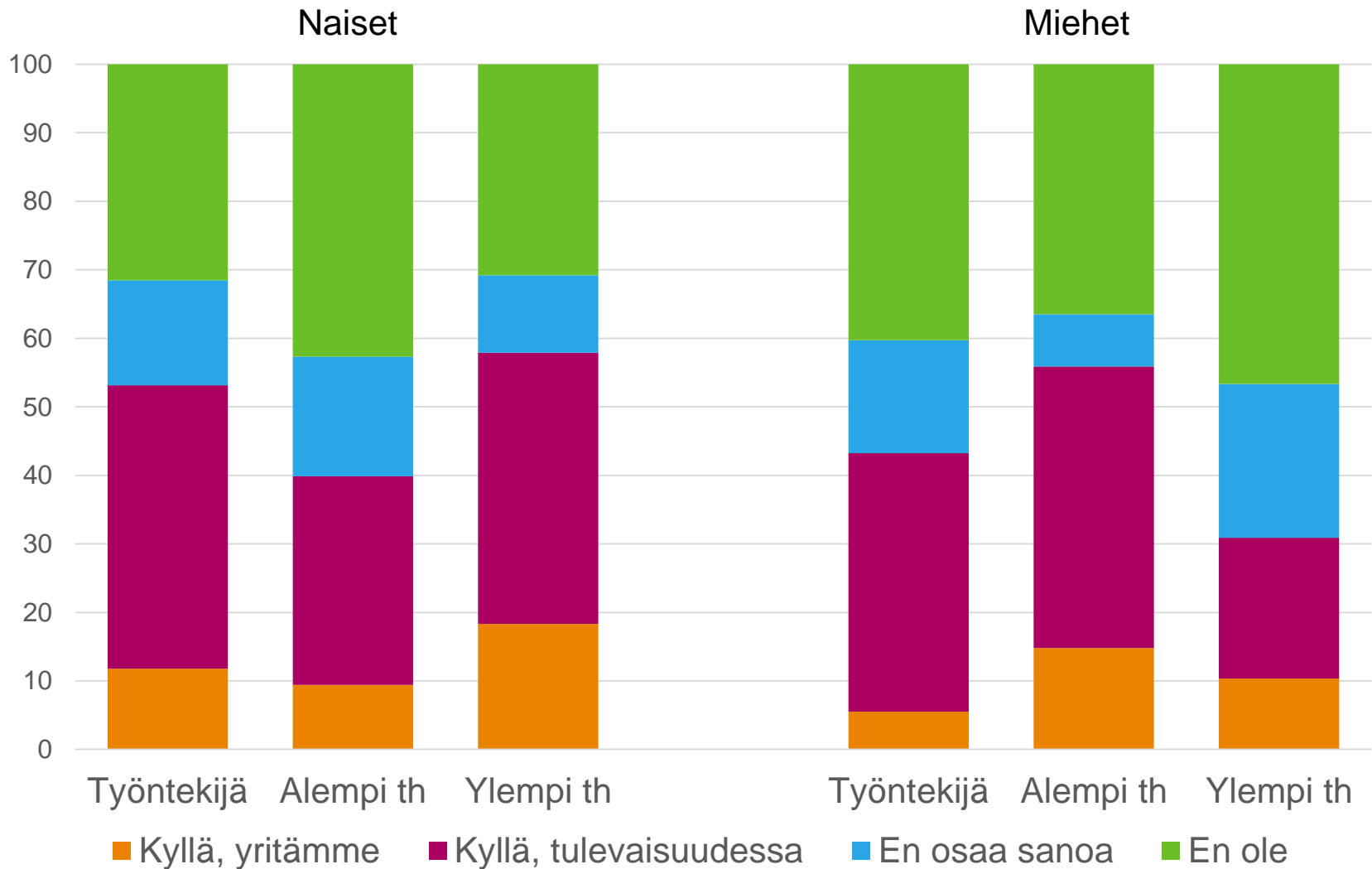
Aikeet koulutuksen mukaan 2018

Alle 40-vuotiaat, joilla 0 tai 1 lasta

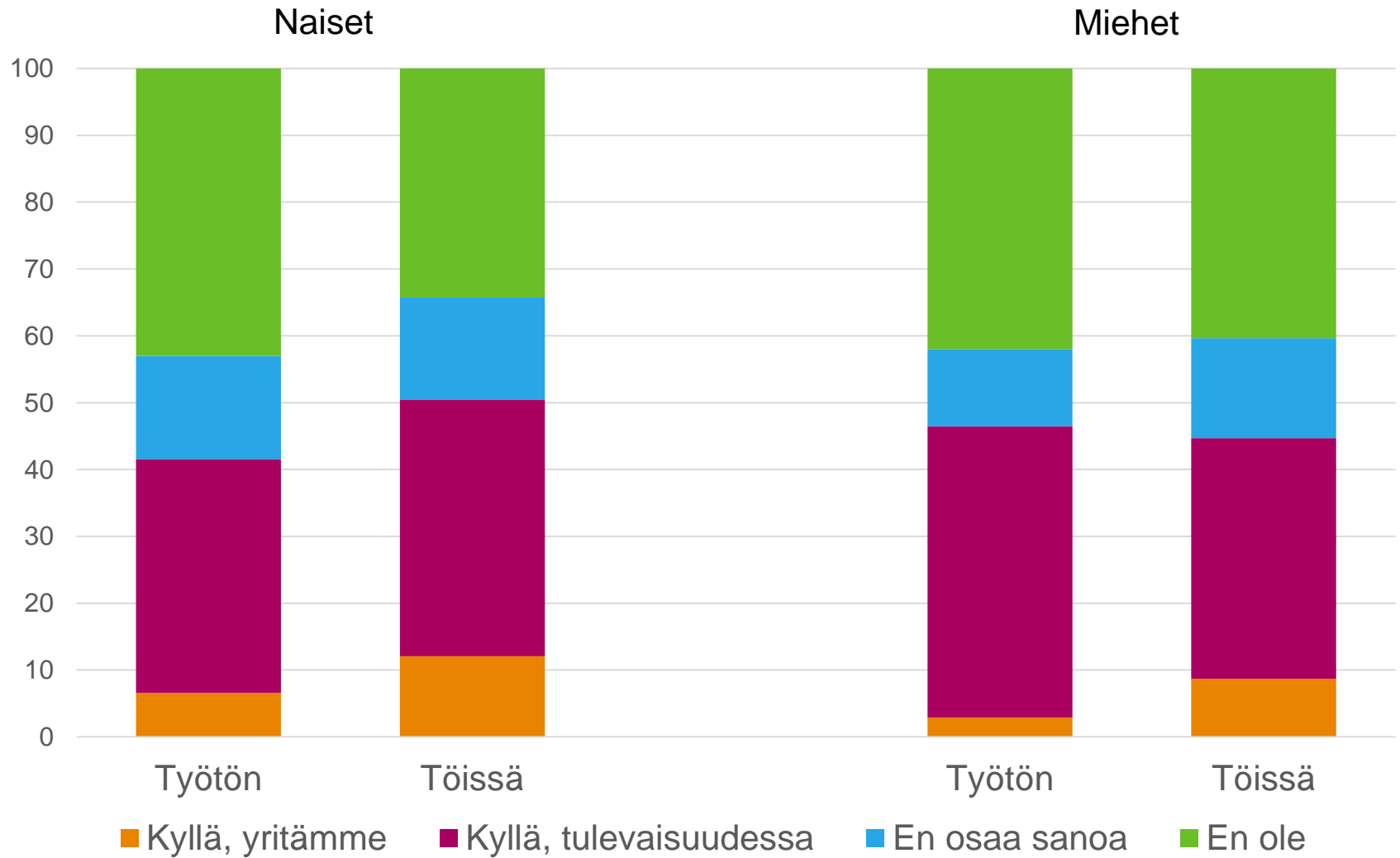
Aikeet sosioekonomisen aseman mukaan 2018

Alle 40-vuotiaat, joilla 0 tai 1 lasta

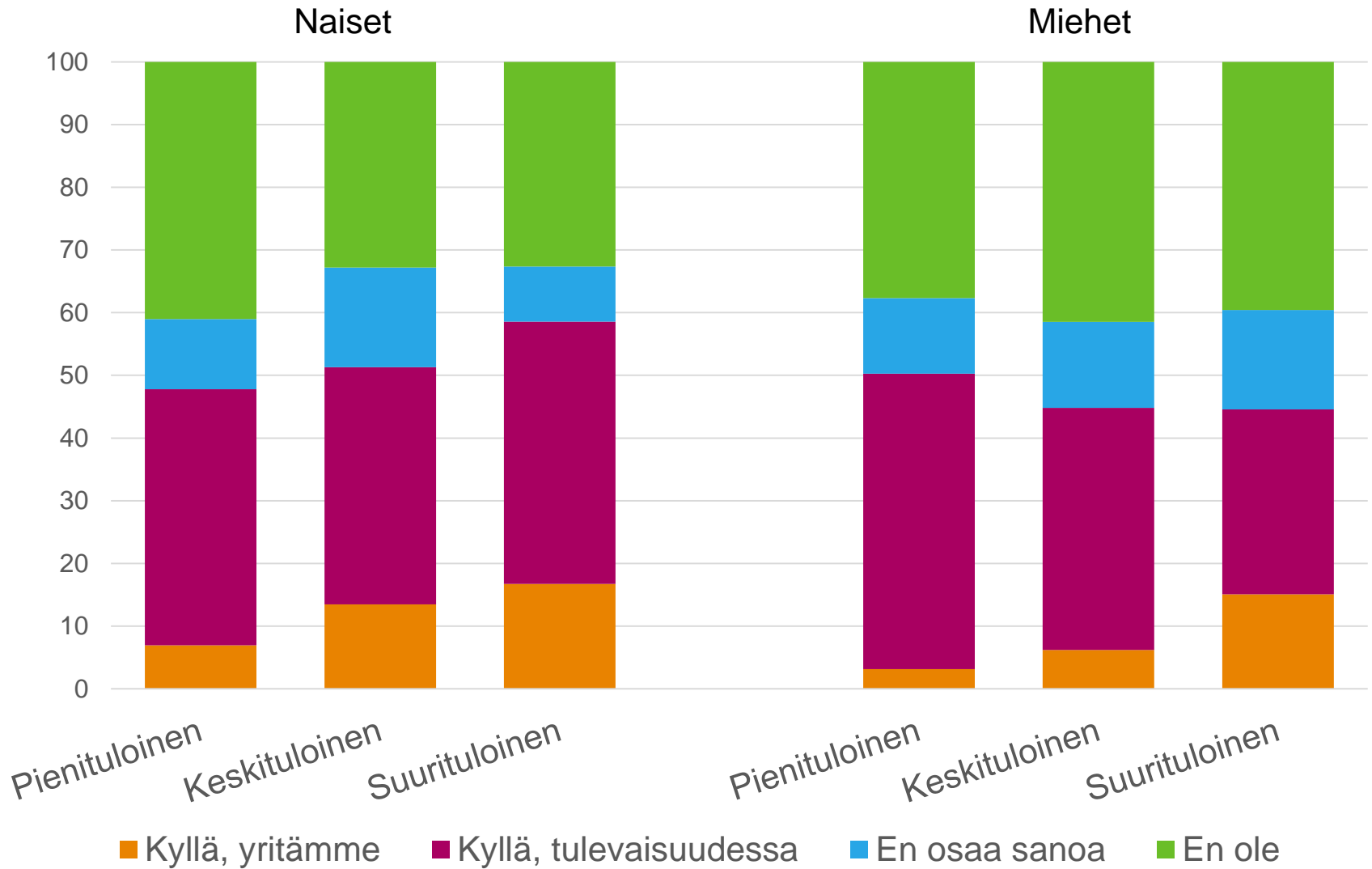
Aikeet työmarkkina-aseman mukaan 2018

Alle 40-vuotiaat, joilla 0 tai 1 lasta

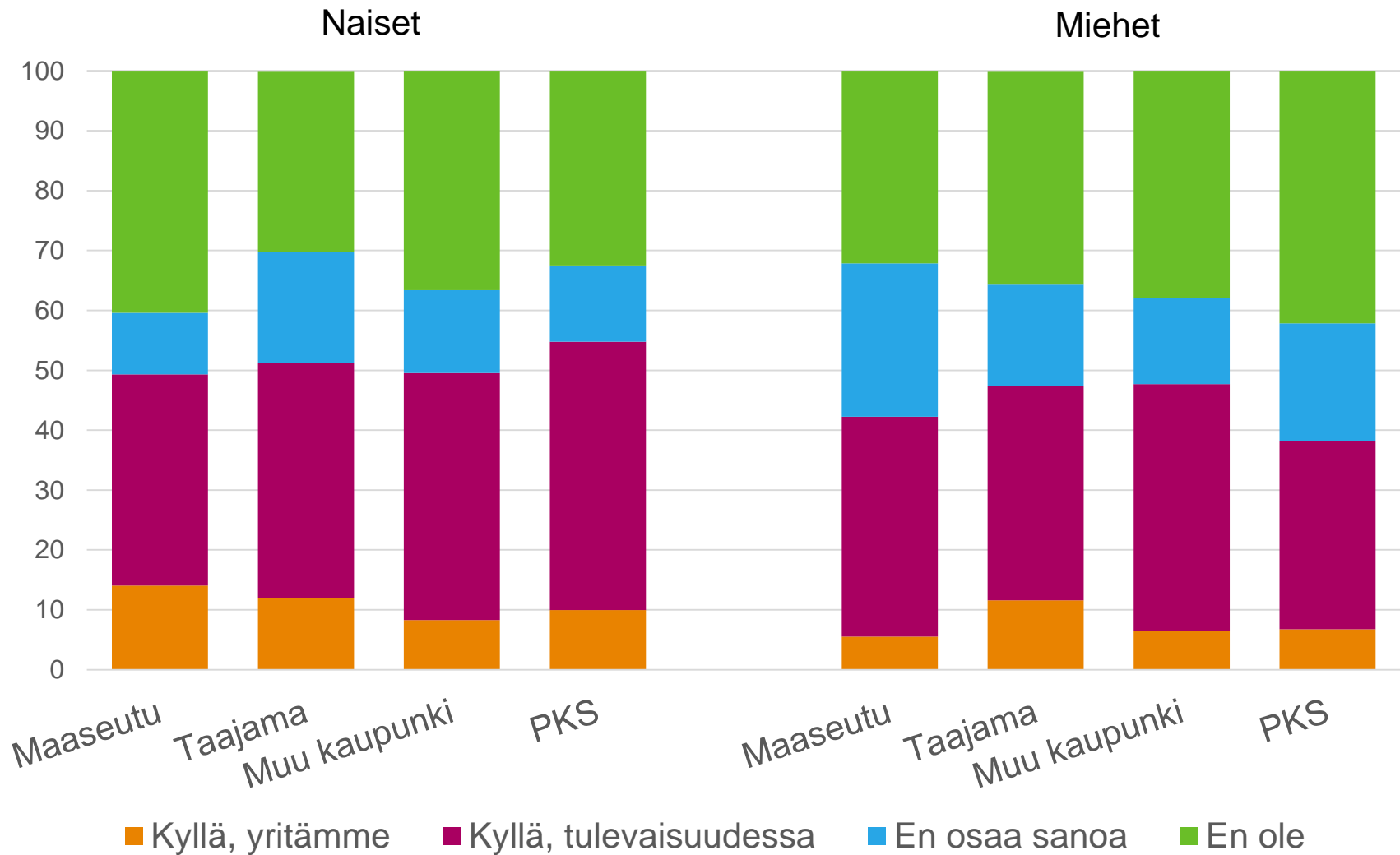
Aikeet tulotason mukaan 2018

Alle 40-vuotiaat, joilla 0 tai 1 lasta

Aikeet asuinpaikan mukaan 2018

Alle 40-vuotiaat, joilla 0 tai 1 lasta

Aikeet ja sosioekonomia, yhteenvetoa 1

- Lapsettomat miehet ovat suunnitelleet lastenhankintaa vähemmän kuin naiset kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi 35–39-vuotiaissa
 - Ero on kymmenisen prosenttiyksikköä
- Sekä miehissä että naisissa tällä hetkellä lasta yrittävät ovat todennäköisemmin hyväosaisia: työllisiä, parempituloisia, korkeammin koulutettuja ja naisten kohdalla myös todennäköisemmin korkeassa sosioekonomisessa asemassa

Aikeet ja sosioekonomia, yhteenvedoa 2

- Naisilla se, että ei ole suunnitellut lasta tai on epävarma, liittyy *matalampiin* resursseihin: työttömyyteen, matalaan koulutukseen ja tulotasoon
- Miehillä se, että ei ole suunnitellut lasta tai on epävarma, ei liity koulutukseen tai työttömyyteen, mutta liittyy *korkeampaan* sosioekonomiseen asemaan ja *korkeampaan* tulotasoon

Aikeet ja sosioekonomia, yhteenvedoa 3

- Pääkaupunkiseudulla 62 prosenttia miehistä ei ole suunnitellut hankkivansa lapsia tai ei osaa sanoa; naisilla vastaava luku on 45 prosenttia

Syyt, miksi lastenhankinta ei ole nyt ajankohtaista

- Minulla ei ole sopivaa kumppania
 - Puolisoni ei halua (vielä/enää) lapsia
 - Ongelmat parisuhteessa
 - Lapset eivät ole ajankohtaisia parisuhteessani
-
- Joutuisin luopumaan nykyisestä elämäntyylistäni
 - Haluan edetä ammatissani tai urallani
 - Olen vielä liian nuori tai en tunne itseäni vielä kypsäksi
 - Haluan tehdä muita minua kiinnostavia asioita
-
- En pidä lapsista
 - En usko olevani sopiva vanhemmaksi
 - En (enää) halua sitoa itseäni pieniin lapsiin

Syyt, miksi lastenhankinta ei ole nyt ajankohtaista, jatkuu...

- Puolison työtilanne on epävarma
 - Työtilanteeni on epävarma
 - Oma tai perheeni taloudellinen tilanne estää
 - Yhteiskunnan riittämätön tuki
 - Nykyinen asunto on liian pieni
-
- En haluaisi nyt perhevapaan aiheuttamaa katkosta työssäni
 - Työn ja pienen lapsen hoidon yhteensovitus olisi vaikeaa
 - Omat tai puolison keskeneräiset opinnot
 - Lastenhoidon järjestäminen olisi hankalaa

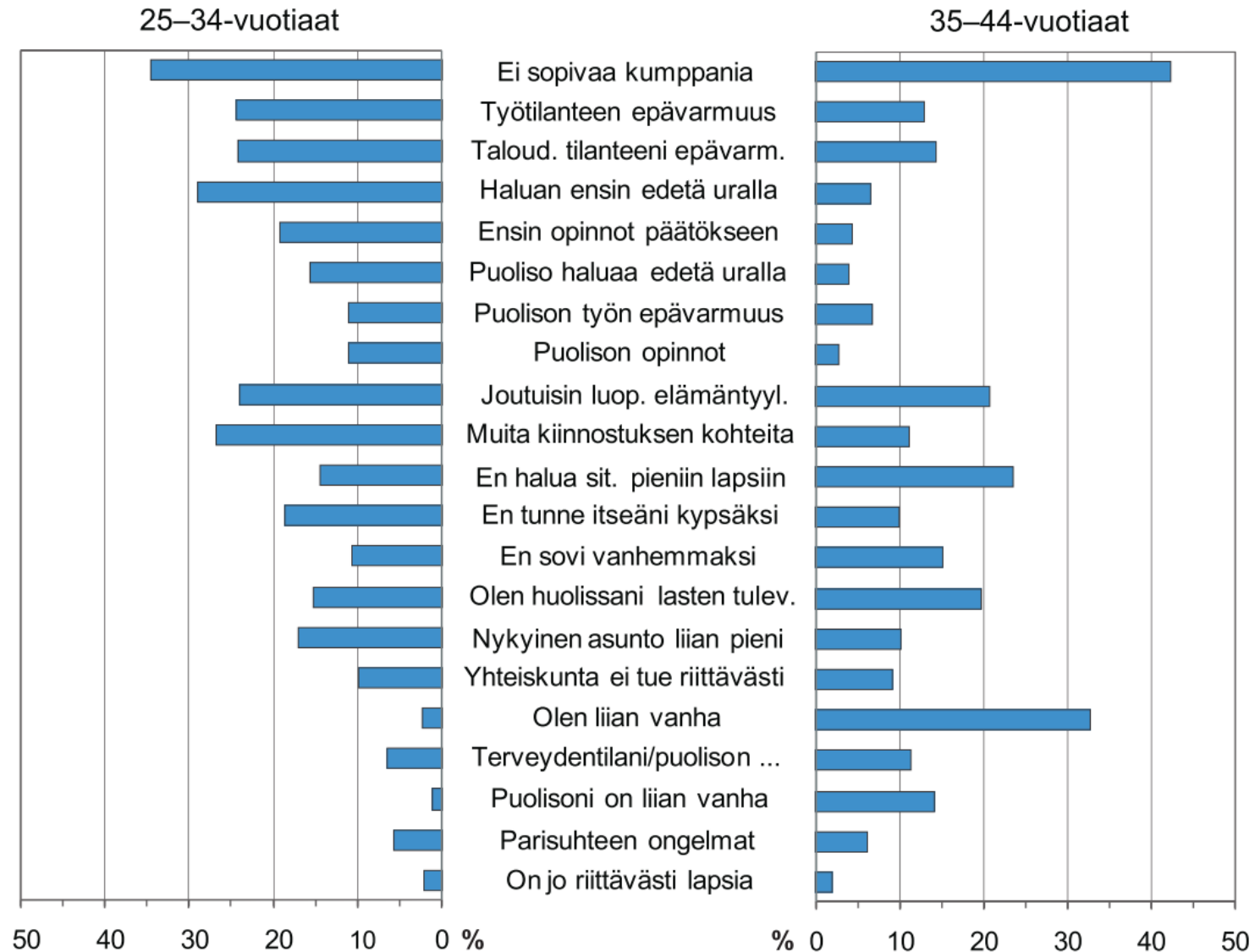

Syyt, miksi lastenhankinta ei ole nyt ajankohtaista, jatkuu...

- Nuorin lapsi on vielä liian pieni
- Minulla on jo haluamani lapsimäärä
- En voi/emme voi saada (lisää) omia lapsia
- Oma tai puolisoni terveydentila estää
- Kokemukset aiemmasta raskaudesta huolestuttavat/synnytyspelko
- Olen liian vanha
- Puoliso on liian vanha

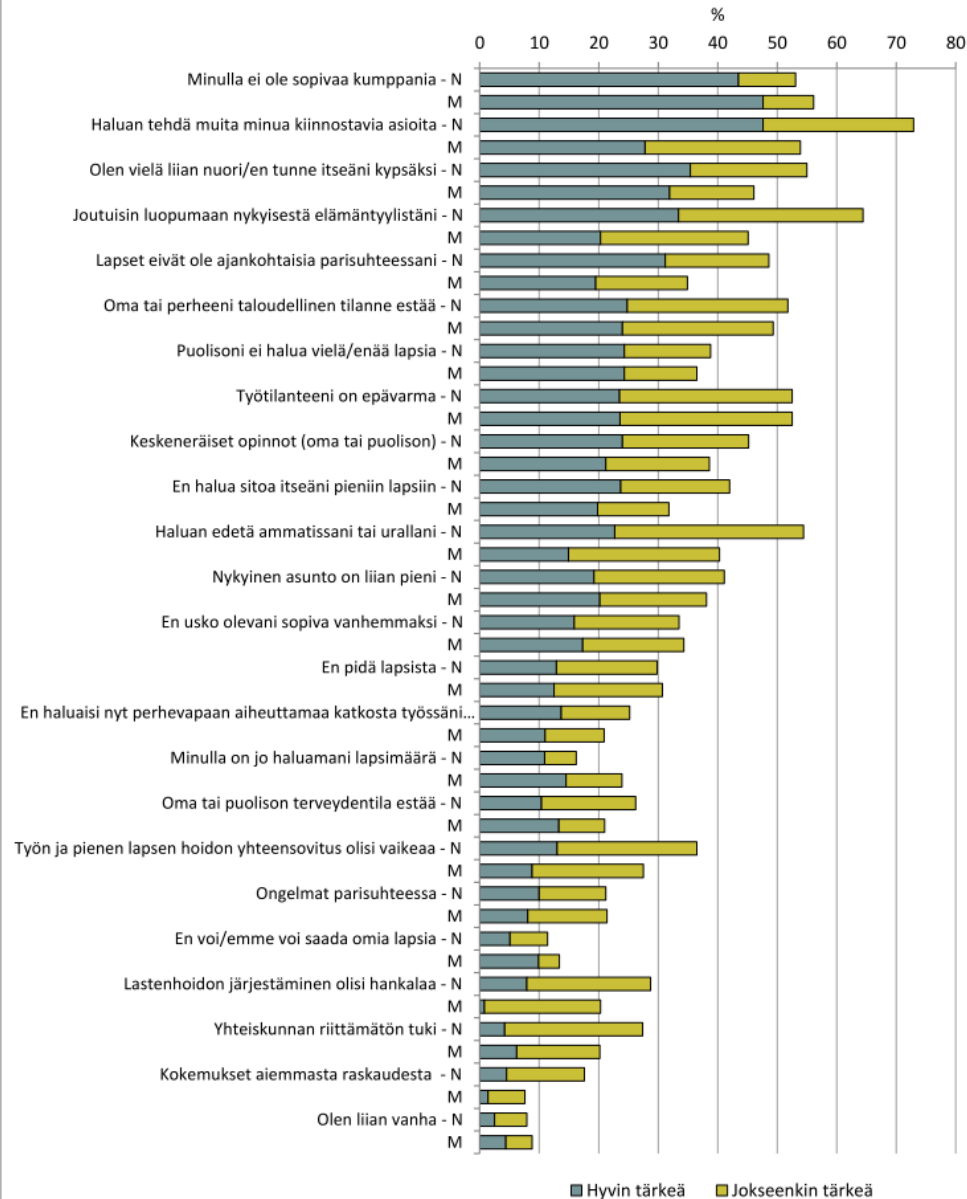
Lapsettomat lykkääjät vuonna 2007

Lapsettomat lykkääjät vuonna 2015

Kuvio 21. 20–34-vuotiaat lapsettomat miehet ja naiset ja syyt siirtää lastenhankintaa tai luopua siitä, 2015 (%). N=naiset; M=miehet.

Perhebarometri
2015, s. 55

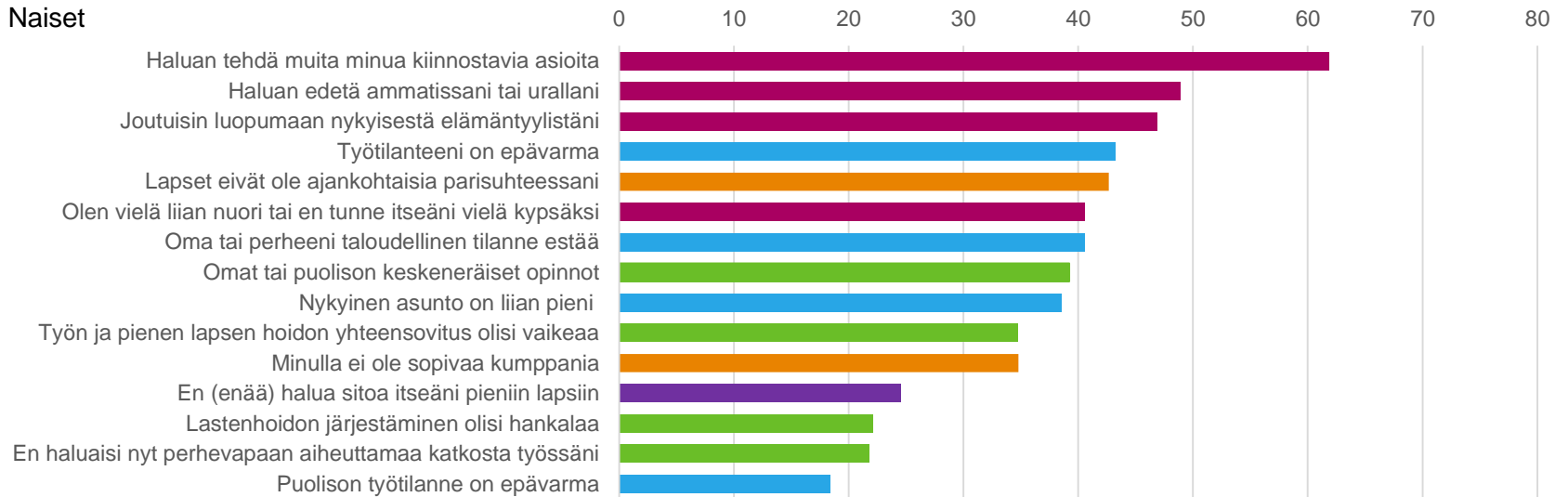
Ne alle 40-vuotiaat, jotka eivät nyt yritä lasta; 2018

- Lykkääjät: Ei osaa sanoa, onko suunnitellut lastenhankintaa tai vastannut “kyllä, joskus tulevaisuudessa”
 - Lapsettomat naiset (painotettu n = 197) ja miehet (232)
 - Naiset (124) ja miehet (92), joilla vähintään yksi lapsi
 - Todennäköisemmin matala- kuin korkeatuloisia
- Vapaaehtoisesti lapsettomat: lapsettomat, joiden lapsi-ihanne = 0
 - Naisia 87, miehiä 103
 - Todennäköisemmin matalatuloisia, todennäköisemmin työttömiä, asuvat todennäköisemmin kaupungeissa
- Sopeutajat / luopujat: nykyinen lapsiluku pienempi kuin lapsilukuihanne, mutta ei ole suunnitellut lastenhankintaa / ei osaa sanoa
 - Naisia 88, miehiä 119*

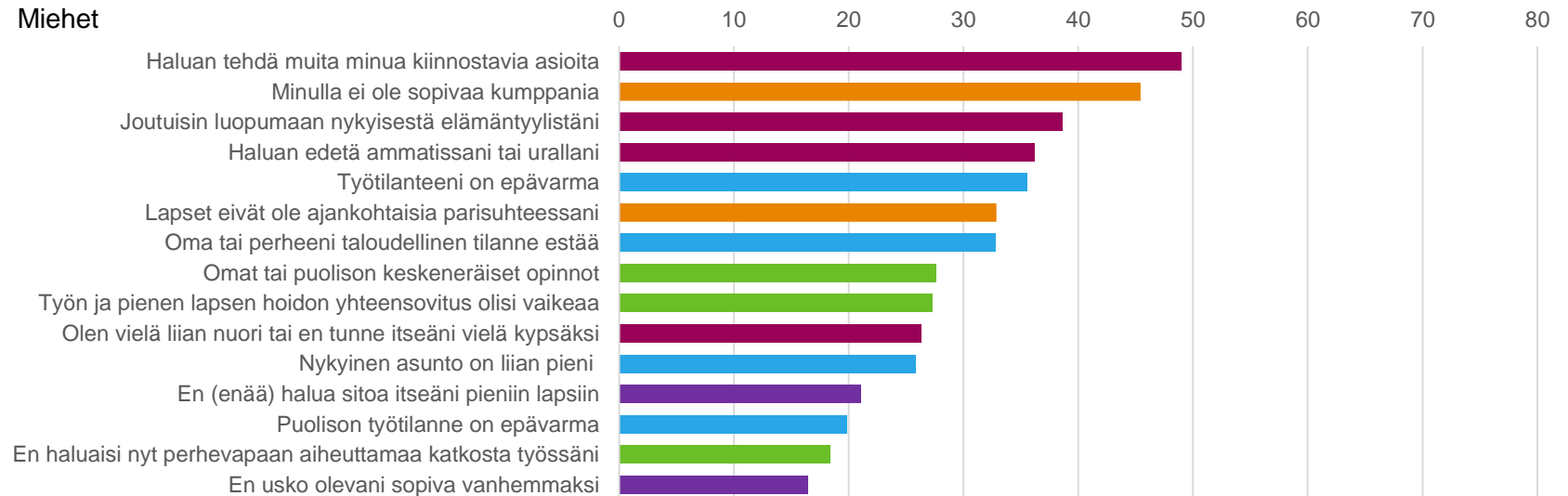

Lapsettomat lykkääjät 2018

Naiset

Miehet

Ne, jotka ovat arvioineet ko. syy vaikuttavan paljon tai jonkin verran; alle 40-vuotiaat

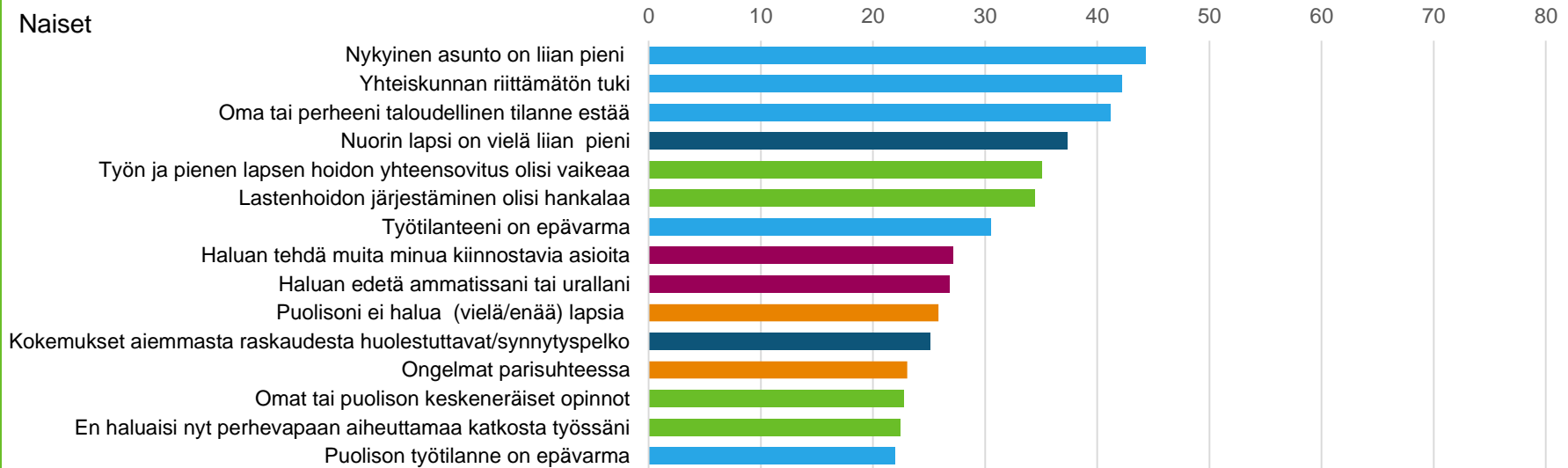

Väestöliitto

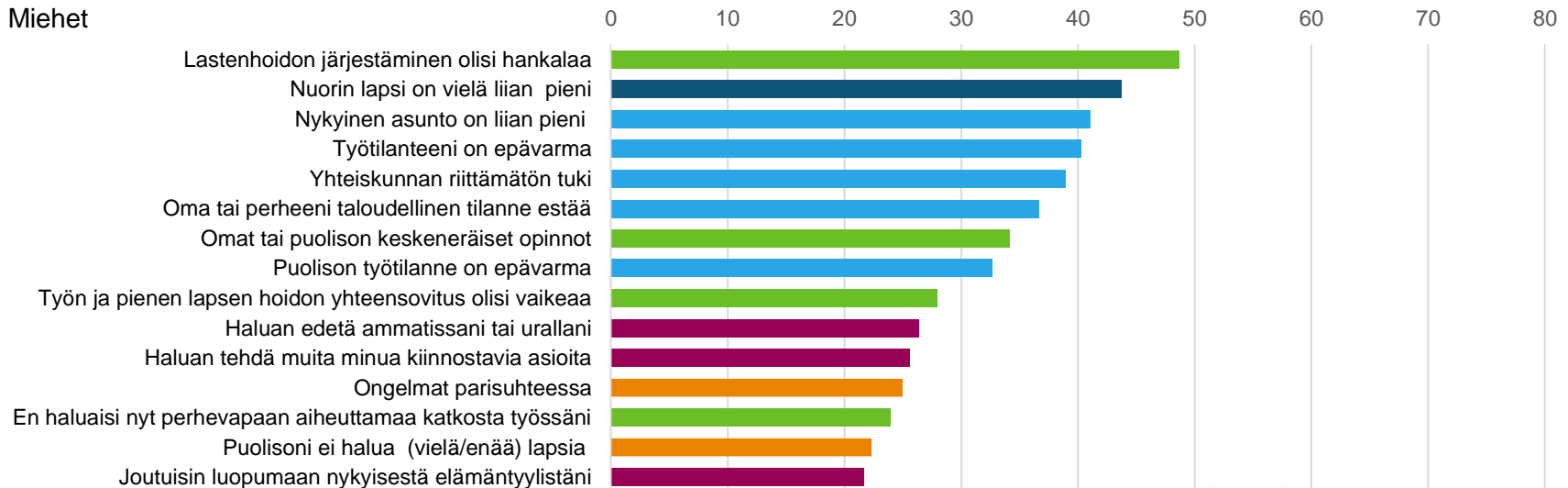

Lykkääjät, jotka ovat vanhempia 2018

Naiset

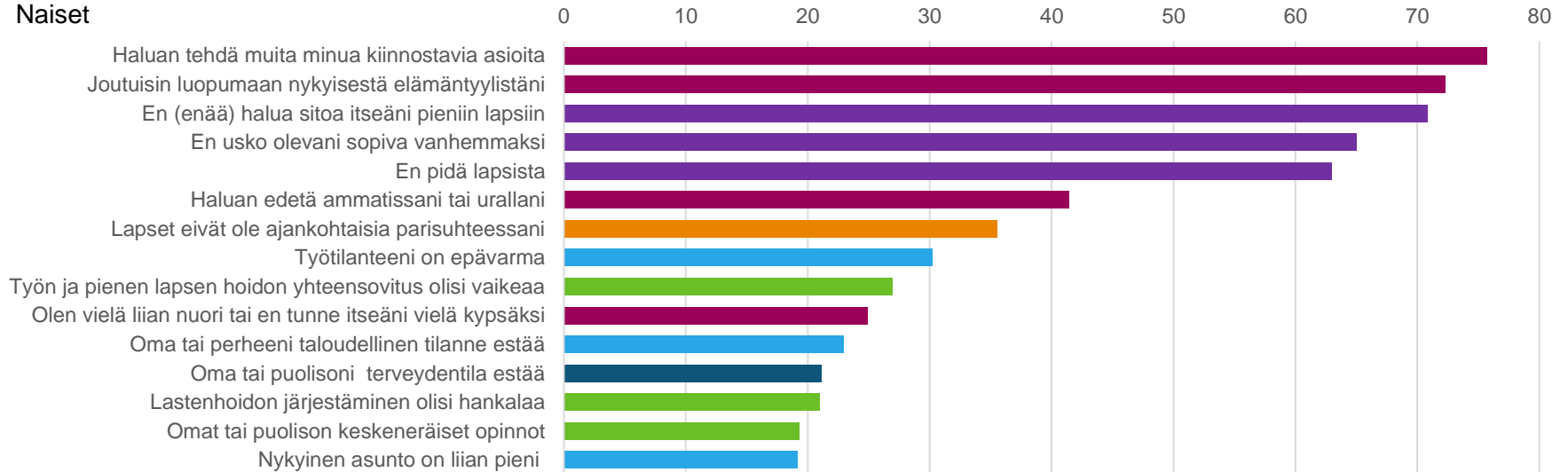
Miehet

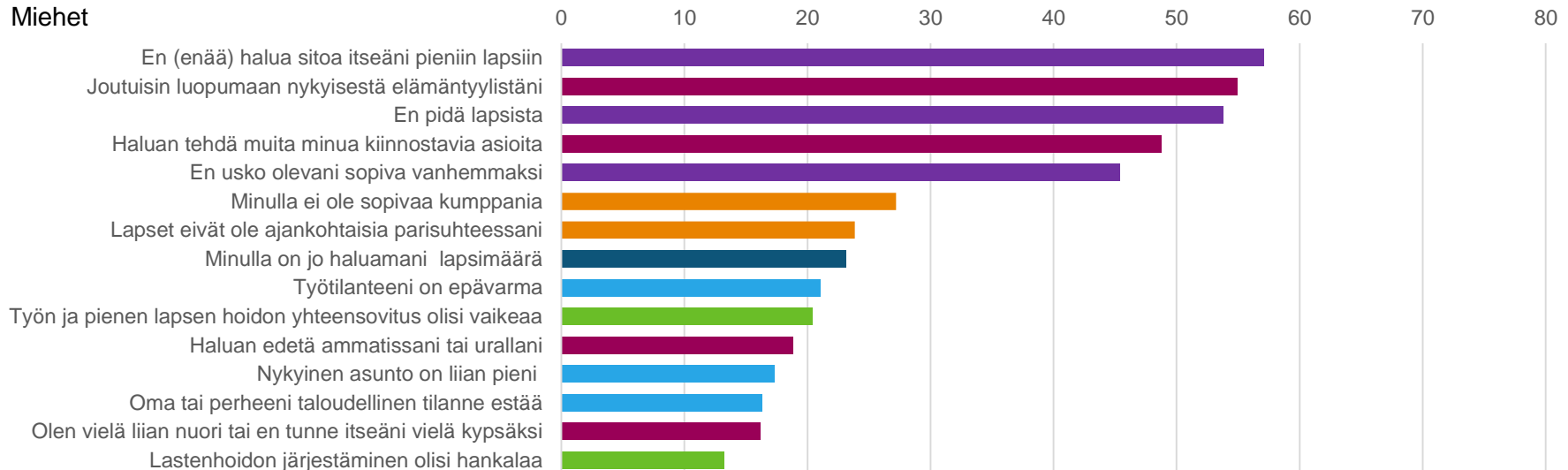

Vapaaehtoisesti lapsettomat 2018

Naiset

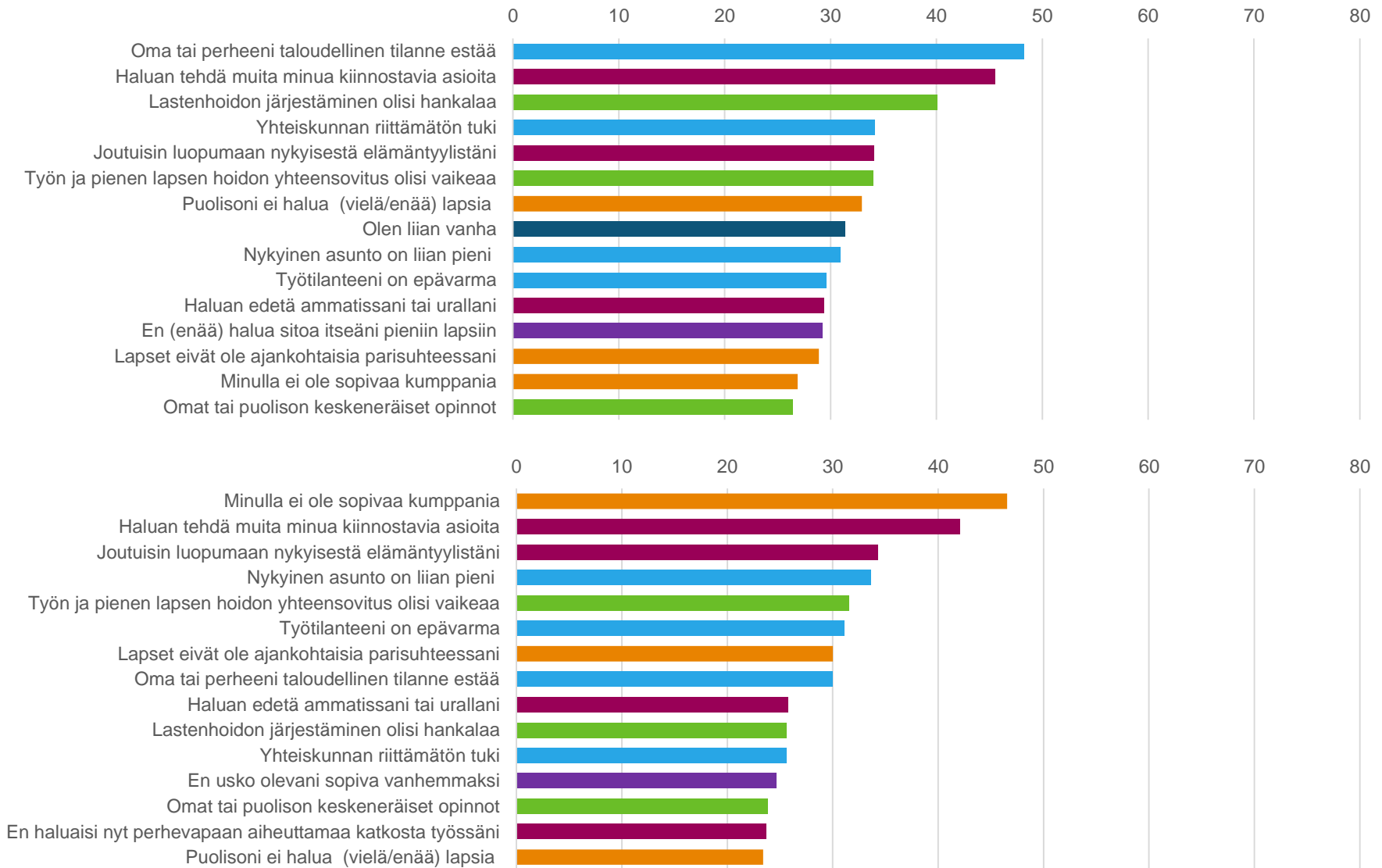

Miehet

Sopeutujat / luopujat 2018

Syyt lykätä lastenhankintaa, yhteenvetoa 1

- Lapsettomat lykkääjät: elämäntyyllisyys ykkösenä ja naisilla tärkeämpiä kuin miehillä, taloudellinen epävarmuus vaikuttaa myös
 - Näihin syihin voi vaikuttaa yleinen lapsiperheitä ja lapsiperhe-elämää koskeva ilmapiiri
- Lykkääjät, joilla lapsi(a): taloudellinen epävarmuus ja työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeudet tärkeimpiä syitä
 - Näihin syihin voi vaikuttaa poliittisilla päätöksillä ja työnantajien perheystävällisillä käytännöillä

Syyt lykätä lastenhankintaa, yhteenvetoa 2

- Vapaaehtoisesti lapsettomat: elämäntyyliisyyt ja se, ettei pidä pikkulapsiarkea houkuttelevana, ykkösinä, naisilla vielä tärkeämpiä syitä kuin miehillä
 - Toisaalta nämä henkilöt todennäköisemmin pienituloisia ja työttömiä
- Sopeutujat / luopujat: heterogeeninen joukko, jossa mikään syy-ryhmä ei nouse yli muiden

Lopuksi

- Lapsilukuihanteet ovat pudonneet kymmenessä vuodessa merkittävästi
 - Eryityisesti nollaa lasta ihanteena pitävien määrä noussut ja 3+ lasta ihanteena pitävien määrä vähentynyt
- Myös lasta suunnittelevien määrät ovat pudonneet radikaalisti, erityisen paljon (lähes 30 prosenttiyksikköä) 30–34-vuotiailla miehillä
- Lapsilukuihanteet ovat korkeampia niillä, jotka ovat korkeammassa sosioekonomisessa asemassa
 - Naisilla myös lapsiaiheet ovat yleisempiä näissä ryhmissä
 - Miehillä puolestaan näissä ryhmissä lapsiaiheet ovat harvinaisempia
- Lapsia lykätään erilaisista syistä
 - Jo perheellistyneet lykkäävät seuraavia lapsia taloudellisista syistä
 - Lapsettomat lykkäävät esikoisia elämäntyyliin liittyvistä syistä johtuen

Kiitos!

Alli Paasikiven Säätiö
Sakari Nurmela, Kantar TNS

Väestöliitto